МЕТОДИ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ МАЛОЦІННИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

УДК 657.42

Коломієць Н. І., студентка 2 курсу
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. Наведена відмінність поняття «основних засобів» та «малоцінних необоротних матеріальних активів». Представлена сутність амортизації та досліджено особливості процедури нарахування амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів.

Ключові слова: малоцінні необоротні активи, амортизація, методі нарахування амортизації.

Anotation. The difference between the concept of "fixed assets" and " lawbook" are given. The essence of depreciation is presented and the features of the procedure for calculating depreciation of lawbook are investigated.

Keywords: lawbook, depreciation, depreciation methods.

За сучасних умов все більшої уваги приділяють механізмам раціонального використання ресурсів. Як відомо, на будь яких підприємствах, незалежно від виду діяльності існують основні та допоміжні засоби праці. Останні подані в сучасній системі обліку як малоцінні необоротні матеріальні активи [1].

Головною проблемою, що виникає у процесі налагодження систем обліку та контролю активів, є процес розрахунку поступового перенесення вартості основних фондів на продукт, що виготовляється з їх допомогою, що призводить до суттєвих втрат цінностей.

Дослідженням даної теми займалися такі провідні вітчизняні вчені, як: Озеран В. О., Костирко Р. О., Крупка Я. Д., Куцик П. О., Любезна І. В., Мосаковський В. Б., Мурашко О. В., Нападовська Л. В., Наумчук О. А., Пушкар М. С., Редченко К. І..

Активи підприємства поділяються на оборотні та необоротні. Згідно НП(С)БО-1, затвердженого наказом Мінфіну від 07.02.2013 р № 73, оборотні активи - це грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації або споживання протягом операційного циклу або протягом 12 місяців з дати балансу [2]. Необоротними вважаються активи, які не віднесені до оборотних.

Таким чином, всі матеріальні цінності, термін використання яких перевищує 365 календарних днів з моменту введення в експлуатацію, відносяться до необоротних активів. Ці активи, в свою чергу, діляться на основні засоби та інші необоротні матеріальні активи. Серед інших оборотних матеріальних активів виділяють малоцінні необоротні матеріальні активи, які відрізняються від основних засобів лише за вартісним критерієм, що передбачено п. 5 П(С)БО 7 «Основні засоби» [3]. Величину цього критерію підприємство встановлює самостійно та відображає її в наказі про облікову політику. Такий же вартісний критерій передбачений і для цілей податкового обліку. Згідно з ст. 14 ПКУ його розмір становить 6 000 грн. [4]

Для того щоб забезпечити рівність податкового та бухгалтерського обліку, підприємства встановлюють саме такий вартісний критерій. Тому, до МНМА варто віднести матеріальні цінності, строк корисного використання (експлуатації) яких понад один рік, а первісна вартість становить менше 6 000 грн.

Відповідно до 14.1.3 ст.14 ПКУ амортизація – систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [4]. Якщо звернутися до інших науковців, то можна знайти й інші визначення. Так, наприклад, Духановська Л. М. вважає, що під амортизацією варто розуміти [5]:

а) процес зносу та поступового перенесення вартості основних засобів на виготовлений за їх участю продукт;

б) елемент витрат, до якого включають суму нарахованої амортизації основних засобів та нематеріальних активів;

в) елемент системи оподаткування прибутку підприємств.

Розрахунок амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів здійснюється відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності з урахуванням обмежень, встановлених ст.14 ПКУ, ст.138 ПКУ. При такому розрахунку застосовуються методи нарахування амортизації, передбачені національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Відповідно до п.23 П(С)БО 7 в бухгалтерському обліку амортизація нараховується протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта. Даний строк встановлює саме підприємство з моменту визнання цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації [3].

При визначенні строку експлуатації слід враховувати:

- очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності;
- фізичний та моральний знос;
- правові або інші обмеження щодо строків використання об'єкта та інші фактори (п.24 П(С)БО 7).

Зважаючи на новий строк корисного використання, починаючи з місяця, наступного за місяцем зміни строку корисного використання відбувається нарахування амортизації об'єкта малоцінних необоротних матеріальних активів. Нарахування амортизації проводиться щомісячно (п.29 П(С)БО 7) і окремо по кожному з об'єктів активів, що входять до складу окремої групи, із застосуванням методів, зазначених у п.26 П(С)БО 7. Що стосується малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів, то їх амортизація може нараховуватися одним з способів, наведених в табл. 1 [2].

Таблиця 1.

Методи нарахування амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів

Назва методу	Суть методу
1	2
Прямолінійний метод	Річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується на строк корисного використання об'єкта основних засобів.
Виробничий метод	Місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів.

Закінчення табл. 1

1	2
50 на 50 %	Амортизація нараховується в першому місяці використання об'єкта в розмірі 50% його вартості, яка амортизується, а решта 50% нараховуються у місяці списання об'єкта з балансу.
100 %	Амортизація нараховується в першому місяці використання об'єкта в розмірі 100% його вартості, яка амортизується.

Згідно табл. 1, для нарахування амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів використовують 4 методи. Але більш детально наведемо третій та четвертий методи, тому що вони є специфічними методами нарахування амортизації для малоцінних необоротних активів.

Амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів може нараховуватися за рішенням платника податків у першому місяці використання об'єкта в розмірі 50 % його вартості, яка амортизується, та решта 50 % вартості, яка амортизується у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом або в першому місяці використання об'єкта в розмірі 100 % його вартості [4].

Враховуючи, що зміні методу амортизації МНМА із прямолінійного на метод нарахування 100 % вартості в першому місяці залишкова вартість такого об'єкта може бути замортизована у місяці, наступному за місяцем таких змін. Слід нагадати, що згідно з п. 27 П(С)БО 7 "Основні засоби" амортизація МНМА може нараховуватися у першому місяці використання об'єкта в розмірі 100 % його вартості, яка амортизується. Таким чином, якщо підприємство спочатку використовує прямолінійний метод амортизації МНМА, а потім змінює його на метод нарахування 100 % вартості, то амортизувати такий МНМА за новим методом воно зможе тільки у місяці, наступному за місяцем зміни методу амортизації. При цьому вартість, яка амортизується, у разі зміни методу амортизації потрібно визначати як різницю між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу (з урахуванням модернізації, модифікації, добудови, дообладнання, реконструкції), а також ліквідаційною вартістю і сумою накопиченої амортизації (зносу) [2].

Підбиваючи підсумки, варто сказати, що нормативні норми розглядають МНМА як один із видів основних засобів та відносяться до групи "Інші нематеріальні активи"). Але для МНМА існує можливість вже в першому місяці експлуатації списувати 100% їх вартості на поточні витрати виробництва [1], що майже ототожнює їх облік з обліком близьких до них за функціональним призначенням запасів (наприклад, МБП). Таким чином, бухгалтерський облік МНМА має як ознаки обліку необоротних активів, так і ознаки обліку запасів.

Література:

1. Тарасюк Г. М. Планування діяльності підприємства: навчальний посібник / Г. М. Тарасюк, Л. І. Шваб. - К. : Каравела, 2003. - 432 с.
2. Мінфін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minfin.com.ua/taxes/-/koment_oz.html
3. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18.05.2000 р. за № 288/4509 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00.
4. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rada.gov.ua.
5. Духановська Л. М., Скоморохова С. Ю. Методи нарахування амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів / Л. М. Духновська, С. Ю. Скоморохова, О. А. Горбачова // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. - 2014. - Т. 19, Вип. 1(2). - С. 154-156. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2014_19_1%282%29__43

Науковий керівник,
к.е.н., доцент Фартушняк О. В